

Žalieji pirkimai

Siekdami skatinti informacijos apie žaliuosius pirkimus sklaidą ir stiprinti bendradarbiavimą su rinkos dalyviais parengėme 6-ąjį naujienlaiškį. Visus naujienlaiškius galite rasti [čia](#).

2023/NR 6

ŽALIŲJŲ PIRKIMŲ AKTUALIJOS

DPS parengė Žaliųjų pirkimų sklaidos ir komunikacijos strategijos įgyvendinimo ataskaitą už 2022 m.

Darniųjų pirkimų skyrius (toliau – DPS parengė ir paskelbė [„Žaliųjų pirkimų sklaidos ir komunikacijos strategiją 2022 – 2025 m.“](#) (toliau – Strategija). Strategijoje iškeltas tikslas – skatinti žaliųjų pirkimų sistemos plėtrą, kelti pirkimo dalyvių kvalifikaciją, susijusią su žaliaisiais pirkimais bei siekti, jog visi pirkimų sistemos dalyviai būtų suinteresuoti vykdyti žaliuosius pirkimus.

Pasibaigus 2022 m. DPS parengė Strategijos ataskaitą, džiugu, kad visos užduotys buvo įgyvendintos, o daugelyje įgyvendintų priemonių faktiniai rodikliai viršijo planinius rodiklius.

Kviečiame su ataskaita susipažinti [čia](#).

Atnaujintos „Viešinimo paslaugų gairės“ – papildyta medžiaga apie žaliuosius pirkimus

Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau – VPT) atsižvelgdama į suinteresuotų viešųjų pirkimų dalyvių, juos buriančių asociacijų atstovų ir pirkimo vykdytojų pastabas dėl viešinimo paslaugų pirkimuose dažniausiai daromų klaidų tiek rengiant pirkimo dokumentų sąlygas (įskaitant ir sutarties vykdymo sąlygas), tiek vykdant pirkimo procedūras, peržiūrėjo VPT parengtas [Viešinimo paslaugų pirkimo gaires](#).

Vykdamat viešuosius pirkimus, žalieji pirkimai pamažu tampa (turi tapti) kiekvieno pirkimų vykdytojo tikslu, todėl pagal galiojantį teisinį reglamentavimą, [Gairės papildytos nauja dalimi „Žalieji pirkimai“](#). Joje aptariamas pasiruošimas žaliajam pirkimui, pateikiamos nuorodos į aktualius teisės aktus, gerieji ir blogieji aplinkos apsaugos kriterijų pavyzdžiai.

Europos kompetencijų centrų tinklui pirmininkauja Lietuvos atstovai

DPS šių metų pirmąjį pusmetį pirmininkauja Europos darniųjų viešųjų pirkimų kompetencijų centrų tinklo susitikimams (*angl. Network of European Competence Centres on Sustainable Public Procurement, toliau - NECCSPP*).

NECCSPP tinklo susitikimuose Europos darniųjų pirkimų kompetencijų centrų atstovai dalinasi valstybių narių praktika, aptariami aktualūs darniųjų pirkimų klausimai ir iššūkiai. Tinklo susitikimuose dalyvauja kompetencijų centrai iš Olandijos, Vokietijos, Lenkijos, Čekijos, Austrijos, Belgijos ir kitų šalių.

Kolegoms buvo pristatyta Lietuvos darniųjų pirkimų sistema bei kalbėta apie viešųjų pirkimų duomenų rinkimo ir analizės svarbą. Plačiau žr. [čia](#).

Nuo 2023 m. visi pirkimai turi būti žalieji pirkimai

Primename, kad nuo šių metų visi vykdomi pirkimai turi būti žalieji pirkimai. Atkreipiame dėmesį, jog atsakingas pasiruošimas pirkimų planavimo etape (rinkos tyrimų ir konsultacijų vykdymas, bendradarbiavimas su tiekėjais), bei tinkamas pirkimo strategijos parinkimas, leis ne tik įsigyti produktų, darančių kuo mažesnę poveikį aplinkai ir prisidėti prie ES ir Lietuvos Vyriausybės iškeltų aplinkosaugos tikslų įgyvendinimo, bet ir vykdyti kokybiškus žaliuosius pirkimus prisimenant, kad žaliųjų pirkimų tikslas nėra „varnelės“ uždėjimas ataskaitose.

Pritrūkus įkvėpimo ar žinių, kviečiame nepamiršti VPT parengtų [irankių](#), skelbiamų [pranešimų](#), [išaiškinimų](#) ar [DUK](#).

Žalieji pirkimai

Naujas žaliųjų pirkimų stebėsenos įrankis pagal pirkimų skelbimų duomenis

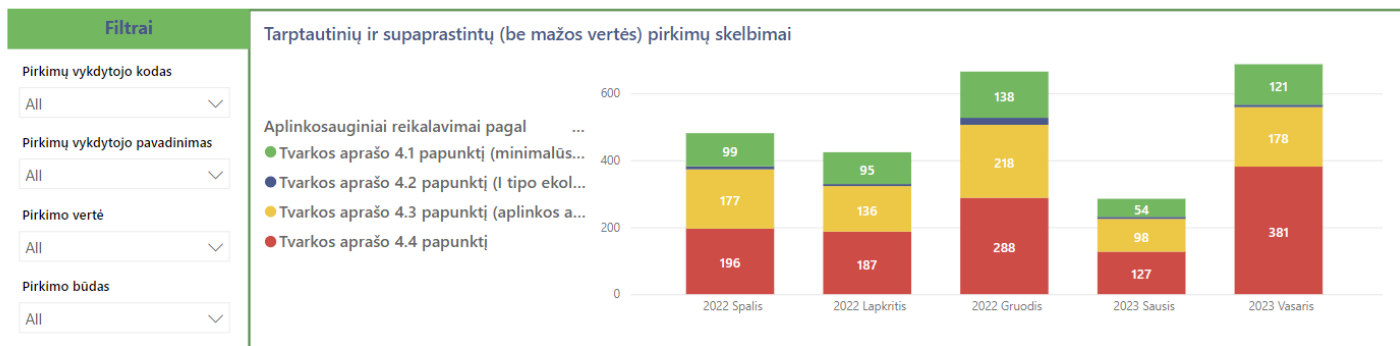
VPT kviečia naudotis nauju įrankiu, kuris sukurtas siekiant, kad pirkimų vykdytojams, tiekėjams ir visiems suinteresuotiems asmenims būtų patogiau ir paprasčiau surasti informaciją apie žaliuosiuose pirkimuose nustatytus aplinkosauginius reikalavimus bei kuriose pirkimo dokumentų dalyse jie nustatyti. Analitinis stebėsenos įrankis „[Žalieji pirkimai pagal pirkimų skelbimuose pildomą informaciją](#)“ – tai interaktyvi priemonė, kurioje pateikiama informacija pagal pirkimų vykdytojų pirkimų skelbimuose pateiktus duomenis apie tarptautiniuose ir supaprastintuose (įskaitant ir mažos vertės) pirkimuose keliamus aplinkosauginius reikalavimus.

Teminėje ataskaitoje galima stebėti, kokie Tvarkos aprašo punktai yra taikomi konkrečiuose pirkimuose bei pirkimo dokumentuose, taip pat labai svarbi įrankio funkcija – skelbimų paieška. Pasinaudojant filtrais galima išsifiltruoti informaciją apie kiekvieną pirkimo vykdytoją, konkrečius pirkimus, ar BVPŽ grupes. **Kviečiame naudotis įrankiu, nes tai yra puiki galimybė stebėti aplinkosauginių reikalavimų taikymą pirkimuose bei ieškoti žaliųjų pirkimų pavyzdžių!** Įrankį galite rasti [čia](#).

Aplinkosauginiai reikalavimai: Tvarkos aprašo 4 punkto taikymas

(neįtraukiant informacijos apie skelbimų keitimus)

Įvyko VPT konferencija ir ŽVP mokymai tikslinėms grupėms

DPS šiais metais pristato naują mokymų konceptą – į mokymus kviečia tikslines grupes, kurios sudaromos atsižvelgiant į Švieslentės duomenis. Pirmuosiuose nuotoliniuose mokymuose, kurie įvyko kovo 22 d., dalyvavo visos Lietuvos ministerijų pirkimų iniciatoriai, dalyvių buvo apie 260. Mokymų metu buvo nagrinėjamas pirkimų iniciatoriaus vaidmuo vykdant žaliuosius pirkimus, kokią įtaką žaliojo viešojo pirkimo rezultatui turi tinkamas pasirengimas, ar visais atvejais privaloma nustatyti žaliuosius reikalavimus, kas juos turi aprašyti bei kiti klausimai.

DPS patarėja Gabija Vitkauskienė pristatė pranešimą „*Kaip inicavimas veikia kitus pirkimo procesus ir rezultatą? Žaliojo pirkimo kriterijai*“. Dėkojame už bendradarbiavimą AB „Lietuvos paštas“ pirkimų skyriaus vadovei Renatai Zailskei, kuri mokymų rubrikoje „Patirčių mainai“ dalinosi praktika inicijuojant žaliuosius pirkimus. Mokymus užbaigė klausimų – atsakymų sesija.

Taip pat kovo 3 d. įvyko [VPT konferencija](#), kurios metu DPS vedėja Greta Ambrutyte kalbėjo apie *žaliųjų pirkimų strategiją ir tinkamą pasiruošimą pirkimui*. Su mokymų ir konferencijos medžiaga galite susipažinti [čia](#).

ŽALIŪJŲ PIRKIMŲ MOKYMAI PIRKIMŲ INICIATORIAMS

Vilnius 2023

Skelbimų formų dalis „Žalia informacija“ pasipildė naujais punktais, parengta pildymo instrukcija

VPT atsižvelgdama į Aplinkos ministro įsakymu patvirtinto „[Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašas](#)“ (toliau – Tvarkos aprašas) pakeitimus, papildė CVP IS sistemoje esančių pirkimų skelbimų skiltį „Žalia informacija“ naujais punktais. Pildydami pirkimų skelbimus vykdytojai dabar galės pasirinkti pagal kurį konkretų Tvarkos aprašo 4.4 p. yra vykdomas žalioji pirkimas. Įdiegus pakeitimus, informacija apie pirkimuose keliamus aplinkosauginius reikalavimus bus dar detalesnė.

[Aiškesniam pirkimų skelbimų skilties „Žalia informacija“ pildymui parengta pildymo instrukcija čia.](#) Instrukcija taip pat patalpinta [Viešųjų pirkimų tarnybos svetainėje](#).

Aplinkos apsaugos kriterijai nustatyti pagal (galima pasirinkti vieną arba kelis variantus):

- Tvarkos aprašo 4.1 papunktį (minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai)
- Tvarkos aprašo 4.2 papunktį (I tipo ekologinis ženklas)
- Tvarkos aprašo 4.3 papunktį (aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimai)
- Tvarkos aprašo 4.4.1 papunktį (perkamas produktas, kuris patenka į orientacinį aplinkosauginių ir aplinkai palankių prekių bei paslaugų sąrašą)
- Tvarkos aprašo 4.4.2 papunktį (perkamas inovatyvus produktas, paslauga ar procesas, darantis kuo mažesnę neigiamą poveikį aplinkai)
- Tvarkos aprašo 4.4.3 papunktį (perkama tik nematerialaus pobūdžio (intelektinė) ar kitokia paslauga, nesusijusi su materialaus objekto sukūrimu)
- Tvarkos aprašo 4.4.4 papunktį (savarankiškai nustatomi aplinkos apsaugos kriterijai)

GEROSIOS PRAKTIKOS DALINIMASIS: VPT PRIEŽIŪROS SKYRIUS

VPT Prižiūros skyrius atlieka pirkimų ir pirkimų vykdytojų valdysenos įvertinimą, bei analizuoja informaciją apie pirkimus ir praktikoje pasitaikančias problemas. Šį kartą Prižiūros skyriaus kolegos parengė **informacinį pranešimą apie pasikartojančias klaidas darbų pirkimuose nustatant aplinkosauginius reikalavimus** pagal Tvarkos apraše patvirtintus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus. Pirkimų vykdytojai vykdė paprastojo remonto darbų, pastato rekonstrukcijos projekto parengimo ir rekonstrukcijos darbų, pastato kapitalinio remonto darbų, statybos darbų ir kitus darbų pirkimus.

Pranešime pateikiami pavyzdžiai, kokia taikoma praktika pirkimuose nėra tinkama, pavyzdžiui, pirkimų sąlygose nurodyti tik Tvarkos aprašo skyriai, kuriuose bendrai aprašytoms įtaisų ir medžiagų grupėms nustatyti aplinkos apsaugos reikalavimai – tiekėjai dokumentus turėjo teikti dėl visų įtaisų ir medžiagų, kurių, tiekėjų vertinimu, gali prireikti remiantis pirkimų sąlygose nurodytais Tvarkos aprašo skyriais ir pateiktais techniniais projektais.

Pastebėtina, kad nedetalizavus, dėl kokių konkrečiai įtaisų ar medžiagų dokumentai turi būti pateikti (ir nesant parengtų darbo projektų, kuriais būtų galima remtis), tiekėjai ir pirkimų vykdytojai galėjo skirtingai vertinti ir suprasti dėl kokių konkrečiai įtaisų ar medžiagų įrodantys dokumentai turėtų būti pateikti.

Prižiūros skyrius teikia pasiūlymus į ką pirkimo vykdytojai turėtų atkreipti dėmesį siekiant kokybiškai vykdyti pirkimus. Pirkimų vykdytojams svarbu prisiminti, kad reikalavimų, susijusių su aplinkos apsaugos kriterijais, nustatymas ir atitikties jiems patikra atliekami ne tam, kad kaip savitikslių būtų atliktos formalios pirkimo procedūros. Šiais reikalavimais turi būti siekiama užtikrinti, kad vykdant sutartis bus įsigytos kuo mažesnę poveikį aplinkai darančios prekės, paslaugos ar darbai. Visą išaiškinimą galite rasti [čia](#).

PASTATŲ PROJEKTAVIMO PASLAUGOS IR JŲ STATYBOS DARBAI. MINIMALIŲ APLINKOS APSAUGOS KRITERIJŲ TAIKYMAS

PASTATŲ PROJEKTAVIMO PASLAUGOS IR JŲ STATYBOS DARBAI.

MINIMALIŲ APLINKOS APSAUGOS KRITERIJŲ TAIKYMAS

PASKELBTA: 2023-03

Atsižvelgiant į pirkimų vykdytojų teikiamas užklaudas DPS dėl pastatų projektavimo paslaugų ir jų statybų darbų žaliųjų pirkimų, parengėme išaiškinimą dėl Tvarkos apraše patvirtintų minimalių aplinkos apsaugos kriterijų „Pastatų projektavimo paslaugoms ir jų statybos darbams“ taikymo (Tvarkos aprašo 2 priedo 15 punktas). [Pranešime pateikiamas išaiškinimas kokia apimtimi taikomas Tvarkos aprašo 2 priedo 15 punktas.](#)

Pateikiami paaiškinimai, kada Tvarkos aprašo 2 priedo 15 punktas taikomas bei kokiais atvejais šio punkto taikymas nėra privalomas, pavyzdžiui, kai perkami pastatų statybos darbai, kuriems nėra reikalingas projektas arba rengiamas supaprastintas projektas, paprastojo remonto ar griovimo projektas ir kt.

Išaiškiniame pateikiami Tvarkos aprašo 2 priedo 15 punkto taikymo pavyzdžiai, kai projektas rengiamas dviem etapais ir pastato statybos darbai perkami pagal jau parengtą techninį projektą, kai projektas rengiamas vienu etapu ir pan. Su išaiškinimu galite susipažinti [čia](#).

Pozicija dėl Minimalių aplinkos apsaugos kriterijų taikymo apimties suderinta su Aplinkos ministerijos specialistais.

REKOMENDACIJA - PAKUOTĖS

Nustatant aplinkos apsaugos reikalavimus pakuotėms pirkimuose, rekomenduojame pasinaudoti Aplinkos ministerijos tinklalapyje esančia informatyvia skiltimi – [„Apie pakuočių priskyrimą perdirbamoms / neperdirbamoms“](#). Čia pateikiama informacija apie pakuočių medžiagų rūšis, kokios pakuotės gali būti priskiriamos perdirbamoms ir kt. Tai gali būti pagalba nustatant reikalavimus bei atitiktį įrodančius dokumentus.

APLINKOS MINISTERIJA PRISTATO

FSC ir PEFC sertifikatai

Aplinkos ministerijos specialistai dalinasi informacija apie Tvarios miškininkystės sertifikavimą – FSC ir PEFC sertifikatus. Pranešime rasite atsakymus į tokius klausimus kaip, kur ir kam naudojami sertifikatai žaliųjų pirkimų kontekste; Ar turime sertifikuotų miškų Lietuvoje; Kokius dokumentus pirkimų vykdytojai gali priimti, kad pagrįstų atitiktį aplinkosauginiams kriterijams dėl miškų sertifikavimo sistemų. Tvarios miškininkystės sertifikavimo FSC ir PEFC sistemomis siekiama užtikrinti, kad miškų valdytojai ir savininkai miškus valdytų tvariu ir atsakingu būdu. Todėl pirkimo vykdytojai gali pasinaudoti šia informacija nustatant aplinkos apsaugos kriterijus savo pirkime, pavyzdžiui, įsigyjant popierių ir jo gaminius, baldus ar tam tikras statybines medžiagas. Su pranešimu galite susipažinti [čia](#).

Tvarkos aprašo 4.4.1 ir 4.4.3 p. taikymas vykdant žaliuosius pirkimus

Nuo 2023 m. sausio mėn. įsigaliojus Tvarkos aprašo pakeitimams papildžiusiais naujais atvejais, kada pirkimas gali būti laikomas žaliuoju pirkimu, pirkimo vykdytojams kyla klausimų, kaip šie atvejai turi būti pritaikomi praktikoje. Todėl, Aplinkos ministerijos specialistai parengė išaiškinimą dėl Tvarkos aprašo 4.4.1 (aplinkosaugai palankių produktų sąrašas) ir 4.4.3 p. (nematerialaus pobūdžio paslaugos) taikymo vykdant žaliuosius pirkimus. Pateikiami gerieji bei blogieji taikymo pavyzdžiai. Visą išaiškinimą galite rasti [čia](#).